

משרד החינוך
הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

מחברים לרשת ומביטים בעיניים

מערך שיעור בנושא גלישה בטוחה

מטרות:

- ✓ פיתוח יכולת רפלקטיבית - עצירה והתבוננות על התנהלותנו ברשת ועל השלכות האפשרויות של מעשינו.
 - ✓ פיתוח מודעות וחשיבה ביקורתית בהקשר לשיח המתנהל ברשת החברתית.
 - ✓ פיתוח רגישות ואמפטיה לאחר וכן לקיחת אחריות ומעורבות חברתית בכל הקשור לפעילות ברשת.
- * מטרות אלה נכונות לאורך כל השנה ובפרט לקראת היציאה לחופשת הקיץ במהלכה התלמידים מבליים שעות רבות במרחבי הרשת.

אוכלוסיית יעד: תלמידי כיתות ד-ו

משך הפעילות: שניים עד שלושה שיעורים בני 45 דקות כ"א (לשיקול דעתה של המורה).
עזרים: כרטיסיות, פתקי post-it דביקים, דפים/ בריסטול, ו/או כלים דיגיטליים.

שיעור מס' 1

הקדמה:

החופש הגדול עומד בפתח ומציע מגוון של הזדמנויות ופעילויות לילדים ובני הנוער. החופש מהווה הזדמנות להתרעננות, לחידוש כוחות, להעמקת הקשרים החברתיים, ליצירת קשרים חדשים ועוד. יחד עם זאת, החופש מאופיין בשעות פנאי מרובות, הטומן בחובו גם חשיפה למצבי סיכון בעולם הממשי וגם במרחבי הרשת.

לאורך שנת הלימודים הדגשנו את החשיבות באשר להפעלת שיקול דעת והשהיית תגובה לפני פרסום תכנים ברשת באמצעות המסר - **"30 שניות למחשבה לפני שיתוף והפצה"**. גם לקראת היציאה לחופשת הקיץ נרצה לחדד מסר זה על מנת שתהיה לכולנו חופשה בטוחה ומהנה.

משרד החינוך הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

המורה תפנה שאלה לתלמידים: **מדוע לדעתכם, לקראת היציאה לחופשת הקיץ, אנו מרכזים מאמצים בנושא זה ומדגישים אותו?** ניתן לרכז את תשובות התלמידים על הלוח/לחילופין להשתמש בתכנת [WORDLE](#).

שלב א' - צפייה בסרטון "פנים אל פנים" ודיון:

- המורה תסביר כי כחלק מהלמידה בנושא, יצרו תלמידי כיתה ו' מירושלים סרט ששמו "פנים אל פנים". לפני הצפייה, המורה תבקש מהתלמידים לשער - **מדוע נקרא הסרטון "פנים אל פנים"?** לאחר איסוף התשובות, המורה תציג בפני התלמידים [קטע](#) מהסרטון¹. לאחר הצפייה המורה תברר עם התלמידים: מדוע לדעתכם שלח התלמיד את הסרטון לחבריו? מה קיווה להשיג בכך?
- המורה תבקש מהתלמידים לחשוב כיצד היו מגיבים (אילו תגובות היו כותבים) אילו היו חברים בקבוצה בה פרסם הילד את הסרטון.
- המורה תציג קטע נוסף מתוך הסרטון ובו מופיעה [אחת התגובות](#) שנשלחה בקבוצת הווטסאפ של הילד. בתום הצפייה המורה תאמר: דמיינו שאתם אחד החברים בקבוצת הווטסאפ של הילד שפרסם את הסרטון. מה הייתם כותבים בתגובה לסרטון ("סרטון החמור") בו צפיתם? המורה תזמין את התלמידים לכתוב את תגובותיהם על גבי פתקיות ולאחר מכן להדביק אותן על הלוח (לחילופין, ניתן לכתוב את התגובות גם בכלי פתקיות דיגיטלי - [linoit](#)). חשוב להדגיש כי הכתיבה על הפתקיות תיעשה ללא ציון שמות. לאחר הדבקת הפתקיות יתקיים דיון:
 - האם היו בכיתה תגובות התומכות "בסרטון החמור"? מה מניע ילדים לתמוך/לשתף/לעשות לייק לסרטון כזה? מה לדעתכם מרגיש הילד בסרטון כשהוא מקבל תגובות התומכות בסרטון?
 - האם נכתבו תגובות המתנגדות ל"סרטון החמור"? מה יכול לעורר ילדים להתנגד לסרטון כזה? האם קל להביע התנגדות לסרטון כזה? כיצד לדעתכם הילד בסרטון מרגיש כשהוא מקבל המתנגדות לסרטון בקבוצה?

¹הסרט "פנים אל פנים" בביצוע תלמידי כיתה ו' בבית הספר "עמיטל" בשכונת הר חומה בירושלים. במסגרת פרוייקט "ילדים יוצרים סרטים, 2015".

משרד החינוך הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

משלב זה ניתן להמשיך בצפייה בסרטון "פנים אל פנים" הנמצא בקישור [הבא](#) - (הסרטון והשאלות נמצאים בסביבה של EduTube) הצפייה בסרטון כוללת שאלות לדיון. כמו כן, ניתן להמשיך לצפות בסרטון בקישור [הבא](#) ולקיים דיון בהתאם לשאלות המופיעות להלן.

הערה: לשיקול דעת המורה האם לשאול את השאלות במהלך הצפ"ה, או לקיים דיון בהתאם לשאלות אלו לאחר הצפייה בסרטון כולו

- המורה תמשיך להקרין את הסרטון עד הדקה 4:15 (מומלץ להקרין את הסרטון מתחילתו עד הדקה 4:15 על מנת להבין את רצף הדברים).
- במהלך השיעור שעוסק ב"אהבת לרעך כמוך" מתמקדת המצלמה באורי (עליו הפיצו את "סרטון החמור"). מה לדעתכם "עובר לו בראש"? על מה הוא חושב? מה הוא מרגיש?
- המורה תמשיך להקרין את הסרטון עד 5:55. בתום הצפייה תפנה שאלה לתלמידים- מה ניתן לומר על התגובות של הסביבה ל"סרטון החמור"? (הרבה ילדים צוחקים על אורי, ממשיכים להעליב אותו גם פנים אל פנים, חבר אחד עומד לצדו).
- ממשיכים לצפות עד 7:15- האם אורי מצליח להתנתק ממה שקרה בבית הספר כשהוא בבית? מדוע? מה הוא בוחר לעשות?
- צפייה עד 8:48- האם ומה לדעתכם ניתן לעשות במקרה של אורי? מה הייתם עושים במקומו?
- מה דעתכם על הצעת החבר של אורי לגבי "נקמה"?
- צפייה עד 12:25- האם אתם מסכימים עם דני? האם באמת לא ניתן לעשות כלום במקרה כמו זה שתואר?
- מה דעתכם על הפתרון שאורי מצא לבסוף?
- מה יכול להיות קשה בניהול שיחה "פנים אל פנים" עם הכיתה?
- מדוע לדעתכם אורי העדיף שיחה "פנים אל פנים" במקום סרטון?
- מה הרוויח אורי כשבחר בשיחה "פנים אל פנים" עם הכיתה?
- אם הסרטון היה מופץ בחופשת הקיץ כיצד לדעתכם הייתה מתפתחת העלילה?
- האם גם בחיי היומיום נתקלנו במקרים כמו של אורי? כיצד הגבנו כשזה קרה לנו? כיצד הגבנו כשזה קרה לאחרים?

משרד החינוך הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

- "לוקחים 30 שניות למחשבה לפני שיתוף והפצה" - מה הקשר בין המסר הזה לבין המקרה של אורי?
- מה אני לוקח/ת איתי להמשך הדרך מהצפייה בסרטון?

שלב ב' - עבודה בקבוצות:

- המורה תחלק את הכיתה לקבוצות של 4-6 תלמידים. כל קבוצה תקבל שתי כרטיסיות ובהן שאלות ל ניהול שיח. הקבוצות תתבקשנה לדון בשאלות ול הציג את תשובותיהן לכיתה. בנוסף, כל קבוצה תתבקש לחבר סלוגן (מסר פרסומי קצר וקליט) אותו תרצה לקדם בנושא של התנהלות מיטבית ומניעת פגיעה ברשת. **המשך הפעילות עם הסלוגנים שחיברו הקבוצות יתקיים במפגש הבא.**

כרטיסיה 1 - שיח חיובי ברשת

"גלשו" בין תאי הזיכרון שלכם ושתפו את חברי הקבוצה בשיחה חיובית שחוויתם ברשת החברתית.

- א. מה הפך את השיחה לחיובית מבחינתכם?
- ב. מהן התגובות שעלו בשיחה זו? מה אתם כתבתם? מה כתבו אחרים?
- ג. מה מניע אתכם לכתוב תגובות חיוביות? כיצד אתם מרגישים כשאתם מקבלים תגובות חיוביות לדברים שפרסמתם?
- ד. מה יכול לעזור לילדים ובני נוער לקיים שיח חיובי ומקדם ברשת?

כרטיסיה 2 - שיח שלילי ברשת

"גלשו" בין תאי הזיכרון שלכם ושתפו את חברי הקבוצה בשיחה שלילית שחוויתם ברשת החברתית.

- א. מה הפך את השיחה לשלילית מבחינתכם?
- ב. מהן התגובות שעלו בשיחה זו? מה אתם כתבתם? מה כתבו אחרים?
- ג. מה מניע אתכם לכתוב תגובות שליליות? כיצד אתם מרגישים כשאתם מקבלים תגובות שליליות לדברים שפרסמתם?
- ד. מדוע לדעתכם נשלחות הודעות שליליות ואף פוגעות ברשת החברתית?
- ה. כיצד לדעתכם יש להגיב כאשר אנו כועסים או לא מסכימים עם פרסומים של אחרים?
- ו. מה היא האחריות החברתית של כל אחד מאתנו במניעת פגיעה באחרים ברשת החברתית?
- ז. באיזה אופן ניתן להתערב לטובת כבודו וטובתו של כל אחד מאתנו? הציעו דרכי פעולה למניעת פגיעה ברשת החברתית.

משרד החינוך הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

לסיכום, בעידן בו אנו חיים, כחלק מהתנהלותנו בחיים הממשיים אנו נוהגים להעלות לרשת החברתית תמונות, סרטונים או כל דבר שהיינו רוצים לשתף בו את חברינו. חשוב שנהיה מודעים להשלכות של הפעולות שאנו עושים ברשת ולחשוב לפני כל פרסום, תגובה ושיתוף, כך שלא תיגרם פגיעה - בנו או באחרים.

שיעור מס' 2

שלב א' - עבודה באמצעות שיר הפסטיגל "שיר השיימינג":

- המורה תבקש מהתלמידים להיזכר מה עשו ועל מה שוחחו במפגש הקודם. לאחר מכן, תשמיע את שיר הפסטיגל לשנת 2015: "[שיר השיימינג](#)" (מומלץ להקרין את מילות השיר מתוך אתר [שירונט](#)) ותבקש מהתלמידים להעלות על הכתב (תוך כדי ההקשבה) מחשבות, רגשות או כל דבר אחר שהשיר מעורר בהם.
- בסיום ההקשבה ישתפו התלמידים במליאה בתכנים שהעלו על הכתב.
- במהלך הדיון מומלץ להיעזר בשאלות המנחות הבאות:
 - מדוע לדעתכם בחרתי להביא את השיר למפגש שלנו?
 - מה דעתכם על המשפט: " ... כל מה שיש לך זה את הדיבור שלך ואיך שאתה מדבר זה מה אתה..."
 - האם קרה לכם שמה שדיברתם/כתבתם/הגבתם ברשת חברתית בסופו של דבר לא ייצג את מי שאתם? (בשעת כעס/מריבה/עצב/התלהבות ועוד).
 - מה המסר שכותב השיר רוצה להעביר לנו?
 - האם אתם מתחברים למסר זה?
 - האם מקרים, כמו אלו המתוארים בשיר, מוכרים לכם מחיי היומיום? מה עשיתם במקרים כאלה? כיצד התמודדתם?
 - כיצד לדעתכם ילדים יכולים לשלוט במילים ובתגובות שלהם ברשת? מה עשוי לעזור להם ולכם לזכור לא לפגוע?
 - מה תפקיד המילים הטובות והמפרגנות ברשת? מה עשוי לעודד ילדים להשתמש במילים טובות ומפרגנות ברשת?

משרד החינוך
הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

משרד החינוך
הוועדה לגלישה בטוחה ברשת

חלק ב' - עבודה בקבוצות:

- המורה תבקש מהתלמידים להתחלק לאותן הקבוצות שבהן עבדו במפגש הקודם. כל קבוצה תזכיר במליאה מהן התובנות שעלו בשיח הקבוצתי שהתקיים ואיזה סלוגן חיברו.
- כל קבוצה תבחר כיצד לשווק ולקדם את הסלוגן והמסר באשר להתנהלות מיטבית ומניעת פגיעה ברשת **בחופשת הקיץ** (רעיונות ליוזמות: הכנת עצומה וירטואלית, הכנת הצגה, הפקת סרטון בנושא, חיבור שיר, הכנת כרזות ועוד).
- כל קבוצה תכין את התוצר הקבוצתי שלה ותציג אותו במליאה הכיתתית. במידת האפשר, התוצרים יוצגו גם במסגרת בית ספרית.